

Муус устар
25 күнэ
№9
2018

ЧУГДААР

Г.Н. Чиряев аатынан Хоро орто оскуолатын үөрэнээччилэрин хаһыата

СОНУННАР

24.03	Кулун тутар 24 күнүгэр улуус үөрэҕириитин үлэһиттэрин икки ардыгар ытытлар Спартакиада супер-финала буолан ааста. Өрүс ханас биэрэгин оскуолаларын “Заречье” хамаандата иккис миэстэни ылары ситистэ. Хамаанда састаабыгар ытыыга Горохов С.А., Константинов М.В., остуол тенниһигэр Евдокимов Н.Н. бааллар.
31.03	Бу күн “Бичик” национальной кинигэ кыһата Хоро нэһилиэгэр ыалдьыттаата. Кинигэ атыытын тэрийдилэр, аабааччылардьын ирэ-хоро кэпсэттилэр, ону тэнэ бастын аабааччыларга бэлэхтэри туттардылар. “Бастын аабаар дьиз кэргэн” диэн ааты Екатерина Михайловна Тимофеева дьиз кэргэнэ, “Бастын аабааччы” – Иванов П.И., оскуола оҕолоругар “Бастын аабааччы” ааты 5-ис кылаас үөрэнээччитэ Олег Николаев ыллылар. Кинилэргэ “Бичик” кинигэ кыһата кинигэлэри бэлэх быһыытынан туттартаата.
26.03	Кулун тутар 26-30 күннэригэр Хоро орто оскуолатын базатыгар “Дабайы” диэн ааттаах сааскы каникулярнай оскуола үлэлээтэ. Улуус оскуолаларыттан барыта
06.03	Муус устар 6 Үөһээ Бүлүү улууһун нэһиликтэриттэн 20 үөрэнээччи Бүлүү улууһун Кыһыл Сыыр бөһүөлэгэр «ЯТЭК» уонна «Сахатранснефтегаз» курдук бөдөн тэрилтэлэр эбийиэктэрин көрө «күөх төлөн» тэбэр сүрүбэр сырыттылар.
07.03	“Булчут-2018” булчуттар күннэригэр аналлаах лотерея оонньонно. Тэрийээччи – СР мас тардыһыыга маастара Саввинов Николай Николаевич. Быйыл иккис төгүлүн ытытлар тэрээһиннэ сүрүн бириис быһыытынан МР-155 уонна карабин саалар оонньоннулар.
13.04	“Серебряная нить-2018” региональной мола театрдарын конкурса буолан ааста. “Нарыйа” мода-студия иитиллээччилэрэ 2 степеннээх дипломант буоллулар.
06.04	Муус устар 6-7 күннэригэр Бүлүү бөлөх улуустар үөрэҕириитин үлэһиттэрин икки ардыгар ытытлар XXX юбилейнай Сапартакиада Үөһээ Бүлүүгэ ытылынна. Үөһээ Бүлүү хамаандата эрэллээхтик бастакы миэстэни ылла. Иккис – Сунтаар, үһүс – Ньурба хамаандалара. Остуол оонньууларыгар, дуобакка, волейболга, ытыыга – бастакы, саахымакка, хапсабай тустууга – иккис буоллубут. Биһиги оскуолаттан ытыыга Яковлева Т.Н., Горохов С.А. кыттан хамаанда кыайарыгар төһүү күүс буоллулар.
14.04	“Быраһаай, кырыа кыһын, дорообо, Сандал саас” кыһыны атаарыы бырааһынньыга буолан ааста. Тэрилтэлэринэн күрэххэ “Кэскил” ОСК – бастакы, иккис – “Хоро” ПО, оскуола коллектива үһүс миэстэлэри ыллылар.
15.04	“Биир ньыгыл Россия” ПП быһык быыбара буолан ааста.
22.04	“Күөгү-2018” муус аннынан күөгүлээһиннэ күрэхтэһии буолан ааста.

ЫРААТА СЫЛДЬАН

Питерские каникулы

В этом учебном году нам, учителям русского языка и литературы Верхневилуйского улуса, по инициативе начальника УО Борбуйева С.О., выпала честь съездить в город Санкт-Петербург, где мы провели незабываемые весенние каникулы. С 23 по 30 марта делегация в количестве 26 человек посетила город Санкт-Петербург. Из нашей школы поехали Алексеева М.С. и Егорова О.С. Мы посетили музеи: Исаакиевский собор, Эрмитаж, крейсер «Аврору», Екатерининский дворец, лицей и дом-квартиру А.С.Пушкина, дом Ф.М.Достоевского. А также приняли участие в Петербургском форуме учителей словесности, в президентском физико-математическом лицее №238. Неизгладимые впечатления оставила Академическая гимназия №56. Это одна из уникальных школ, потому что имеет 2 дошкольных отделения, 2 начальные школы, средняя и старшие школы (97 комплект

классов), центр дополнительного образования, современная медиатека, психолого-педагогический медико-социальный центр. Прекрасная атмосфера, оформление, самое современное оборудование. Коллектив гимназии поделился опытом работы. Мы посетили семинары, мастер-классы и уроки ведущих учителей Санкт-Петербурга. Выражаем огромную благодарность директору школы Самсоновой Р.В. и начальнику УО Борбуйеву С.О.

О. Егорова, учительница русского языка и литературы

Нэһилиэкпит фольклорун үйэтитии

Хоробут нэһилиэгин түн былыргыттан саҕаламмыт фольклорун чинчийэ, үөрэтэ Дьокуускай куораттан ХИФУ «Олонхо» институттан фольклористар нэһилиэкпитигэр олорон ааспыт олонхоһуттар, оһуохайдыттар ырыаларын-тойуктарын, олохторун-дьаһахтарын үөрэтэр-чинчийэр сыаллаах-соруктаах кэлэн үлэлээн аастылар. Бу экспедицияҕа биһиги биир дойдулаах кыыспыт, научнай-чинчийэр үлэнэн дьарыктанар Отова Гульнара Егоровна сылдыста.

Бу көрсүһүүтэ Хороҕо урукку кэмгэ, сүрүннээн олонхону ыллаабыт-туойбут дьоннорбут аймахтарын көрсөн ахтыы ыллылар. Биһиги нэһилиэккэ кэпсэлгэ сылдыар оһуохайдыттарбыт сыдыааннара, кинилэр оҕолоро, сиэннэрэ олус сыаналаах иһитиннэриилэри, араас элбэх хаартыскалары тиксэрэн олонхо институтун фондатыгар сэмэ, ол да буоллар үйэлээх кылааттарын киллэристилэр. Ону тэнэ Хоро орто оскуолатын «Саһарҕа» фольклорнай ансамбль иитиллээччилэрэ кыттыыны ыллылар. Экспедиция түмүгүнэн улууспут нэһилиэктерин фольклорун чинчийэн, үөрэтэн баран, биир улахан кинигэ тахсарын иһитиннэрдилэр. Инникитин ыкса сибээстээхтик үлэ ыытар баҕалаахпыт.

Түгэнинэн туһанан нэһилиэкпит олохтоохторугар бу тэрээһингэ кыттыспыккытыгар барҕа махталбытын биллэрэбит.

Егорова Т.Н., «Саһарҕа» фольклорнай ансамбль салайааччыта

«Бичик» национальной кинигэ кыһата Хоро нэһилиэгэр ыалдыттаата

Бу дьыл кулун тутар 31 күнүгэр Хоро нэһилиэгин библиотека дьиэтигэр олус сэргэх көрсүһүү буолан ааста. Ол курдук, Дьокуускай куораттан С.А. Новгородов аатынан «Бичик» национальной кинигэ кыһатын үлэһиттэрэ Макыева Мария Гаврильевна салалталаах түөт киһилээх делегация кэлэн нэһилиэк олохтоохторун кытары көрүстүлэр. Сахалыы сана, сонун кинигэлэри атыылаан дьону-сэргэни үөртүлэр.

Хоротооҕу библиотека дьиэтин бастын ааҕааччылары анал ааттарынан наҕараадаланнылар: оҕолорго – Николаев Олег, 5 кылаас үөрэнээччитэ, кылаас салайааччыта Назарова Анна Ефимовна, улахан дьонго Петр Иванов, бастын «Ааҕар дьыэ кэргэн» аатын Екатерина Михайловна Тимофеева дьыэ кэргэнэ ыллылар.

Көрсүһүү түмүгэр ыалдыттарбыт нэһилиэкпит библиотекатыгар араас ааҕар кинигэлэри бэлэх ууннулар.

Хоро нэһилиэгин Киин библиотека сэбиэдиссэйэ Н.И. Чурукова

ИДЭЛЭЭХ БУОЛ

Үөһээ Бүлүү улуунун ыччатын - бырамыысыланнаска

Муус устар 6 күнүгэр Үөһээ Бүлүү улуунун нэһилиэктэриттэн 20 үөрэнээччи Бүлүү улуунун Кыһыл Сыыр бөһүөлэгэр «ЯТЭК» уонна «Сахатранснефтегаз» курдук бөдөн тэрилтэлэр эбийиэктэрин көрө «күөх төлөн» тэбэр сүрээбэр сырыттылар. Бу анал бырайыагы «Үөһээ Бүлүү» хаһыат эрдээксийэтэ уонна улуустаагы үөрэх управлениета «Я — ИНЖЕНЕР» диэн өрөспүүбүлүкэтээҕи түмсүүлүүн кыттыһан тэрийдилэр.

Үөрэнээччилэр сарсыарда 8 чаастан Үөһээ Бүлүүттэн араҕан, 10 чааһы ааһыта Кыһыл Сыырга тийэн, Орто Бүлүүтээҕи гаас баайдаах сири туһаҕа таһаарар «ЯТЭК» АУо эбийиэктэригэр сырыттылар. Ол курдук, «ЯТЭК» хостуур буоллабына, «Сахатранснефтегаз» АУо ону өрөспүүбүлүкэ ыалларыгар тиэрдэр.

Оҕолору «ЯТЭК» хампаанньа Кыһыл Сыырдаагы производственной-тэхиньиичэскэй отделын начаалынньыга Валерий Горовик уонна бырамыысыланнаска куттал суох буолуутун отделын кылаабынай исписэлиһэ Павел Сидоршин көрсөттөр, аан маннай эбийиэктэргэ кириэх иннинэ сэрэхтээх буолуу ирдэбиллэрин билиһиннэрдилэр. Оҕолор болҕомтолоохтук иһиттилэр уонна бэлиэтэннилэр. Мунаахсыйар боппуруостарын тутта ыйыталаһан, хоруй ыллылар.

Билсигии кэнниттэн салгыы оптуобуска олорон, гааһы танаастыыр анал комплекска тийиэхпит иннинэ, Орто Бүлүүтээҕи гаас баайдаах сири туһаҕа таһаарыыга 1982 с. туруоруллубут буровой скважина макетын көрөн, гаас хостонуутун историятын кытта билистилэр. Валерий Горовик бу скважина хас сыллаахха туруоруллубутуттан саҕалаан маньы онорууга төһө киһи үлэлээбитигэр тийэ кэпсээтэ. Бу скважина диригэ 6519 м тэннэһэр. Салгыы үлэли тулар скважинаны көрдөрдүлэр. Гаас сир анныттан ыгыллан тахсар уонна анал станцияҕа тийэн ыраастаныллар. Онтон тыһыынчанан биэрэстэ усталаах турбанан Дьокуускайга, Бүлүүгэ, Үөһээ Бүлүүгэ тийэр, өссө салгыы Өлүөнэ эбэни туораан илин энээргэ тахсар.

Эбиэттээн баран, «Сахатранснефтегаз» АУо эбийиэктэрин көрө бардыбыт. Биһигини хампаанньа Кыһыл Сыырдаагы гааһы тиэрдэр уонна хостуур управлениетын линейнэй көрөр-истэр сулууспатын производственной-тэхиньиичэскэй отделын начаалынньыга Виталий Виноградов арыаллаата уонна эбийиэктэр тустарынан билиһиннэрэн кэпсии истэ. «Сахатранснефтегаз» АУо хостонуллубут гааһы өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн туһанааччыларга тиэрдэр. Ол курдук, Виталий Валентинович оҕолорго Кыһыл Сыыр — Мастаах магистральнай сүрүн утагы уонна Бүлүү куоракка барар гаас ситимин (сүрүн бастакы уонна иккис гаас ситимнэригэр холбонуутун) көрдөртөөтө, кэпсээтэ. Онон оҕолор бу иннинэ Бүлүү федеральнай суолунан айаннаан иһэн, Кыһыл Сыыр туһаайытынан күлүбүрүү умайар «күөх төлөнү» көннөрү көрөн кэбиһэр буоллахтарына, анал эбийиэктэргэ сылдьан элбэҕи биллилэр-көрдүлэр.

Александр Тарасов

КЭРЭ ЭЙГЭТИГЭР

Сиэдэрэй симэхтэр

Муус устар 13 күнүгэр биһиги нэһилиэкпитигэр «Серебряная нить» диэн оскуола оҕолорун икки ардыларыгар региональнай семинар-конкурс буолан ааспыта. Араас улуустан кэлэн ситиһилээхтик кыттан, бастын үлэлэрин дьонно-сэргэбэ көрдөрдүлэр. Маастар кылааастар, семинардар буолан аастылар. Ол курдук Дүллүкү, Хоро, Үөһээ Бүлүү уонна Бүлүү улууттан кэлэн кытыннылар. Дүллүкү «Кустук» оҕо саадын муода студиятын кырачаан иитиллээччилэрэ сааскы, сайынны, Үөһээ Бүлүү 1 нүөмэрдээх оскуолатын оҕолоро «Айыллаан», «Туйах» коллекцияларынан анал аакка тиксипиттэрэ. Хоро «Нарыйа» муода студията «Кружевная красота», «Морской прибор» коллекциялары билиһиннэрэн 2 бочуоттаах миэстэни ылбыттара. Бүлүү куоратын 1 нүөмэрдээх оскуолатын «Симэх» муода студията «Графика», «Народные платья», «Виллойчанки», «Наскальный узор» коллекциялары көрдөрөн дьон биһирэбилин ылан бастынтан бастын аакка табыстылар.

Бүлүүттэн сылдьар 10 кылаас үөрэнээччитэ Таира Попова бэйэтин санаатын үллэстэр:

– Мин бу «Симэх» муода студиятыгар 5 кылаастан дьарыктанабын. Студиябытыгар 30-ча оҕо сылдьар. Араас күрэхтэһиилэргэ кыттабыт. Ол курдук Дьокуускайга буолбут республиканскай күрэххэ кыттан «Модель года-2018» үрдүк ааты ылбытым. Бу күрэххэ кыттыбыппыттан олус астынным.

Дьэ, ити курдук биир сонун конкурс биһиги нэһилиэкпитигэр буолан ааста.

Наташа Константинова

Таира Попова

Кыайыылаахтар

Күөгү-2018

Муус устар 22 күнүгэр, өрөбүлгэ, Бүлүү эбэ кытылыгар “Күөгү-2018” муус аннынан балыктааһын күрэҕэ буолан ааста. Сылын аайы ытыллар күрэххэ быйыл үстүү киһилээх уон хамаанда кытынна, ону таһынан биирдиилээн кыттааччылар бааллар. Кыттааччы ахсаана хайа да сыллааҕар элбэх, оскуола саастаах оҕолор көхтөөхтүк кыттыннылар. Сааскы халлаан хаксааттаах, ону ол диэбэккэ бэриллибит биир чаас иһигэр ким элбэх балыгы хаптарарыгар күрэхтэһии саҕаланар. Бастакы балыгы Николаев Олег хаптаран анал неоминация хаһаайынынан буолар. саастаах балыксыттар: Иванов В.С., Ларионов Н.И., Бестинов С.В. бэйэлэринэн киирэн күрэхтэстилэр. “Кырдыаҕас саастаах балыксыт” анал ааты Иванов В.С. ылла. Уолун уонна сиэнин кытта хамаанда тэринэн киирбиттэр. Ыаллар эһэлэрэ, аҕалара уолаттарын, сиэннэрин илдэ сылдьан булт сатабылыгар, кистэлэнэр, албаһыгар уһуйаллар. Инньэ гынан бу күрэхтэһии бастакы сыалын соругун ситтэ диэххэ сөп. Иккис курдук, сааскы сибиэһэй салгынна дьон сынньаланын тэрийии буолар. Биир чаас биллибэккэ ааһа охсор. Хамаандалар хаптарбыт балыктарын судьуйаларга аҕалан биэрэллэр. Хамаанданан бастакы миэстэни Яковлев Дж.В. (Кылыяров Дь, Хобусаров Сайаан) ылан биир дьааһык эт кэнсиэрбэтинэн, иккис миэстэни Осипов Р.Р. хамаандата (Шологонов А., Филиппов Женя) ылан биир дьааһык мокоруонунан, үһүс миэстэни Николаев П.В. уолаттарынаан (Чоросов А., Николаев Олег) ылан биир куул рис куруппанан биһирэннилэр. Биирдиилээн күрэххэ бастакы миэстэни Константинов Михаил ылан утуйар мөһөөччүгүнэн, иккис Михайлов Владимир – балаакканан, үһүс буолбут Ксенофонов Егор – термоһынан наҕараадаланнылар. Алын кылаас уолаттарыгар тонгуу хаарга сүүрүү ытылынна. Манна бастакы миэстэни Николаев Стас, иккис миэстэни – Филиппов Женя, үһүс миэстэни Кириллин Коля ыллылар. Саамай кыра балыгы Осипов Р., саамай улахан балыгы Яковлев Дж хаптаран анал бириистэри туттулар. Маны таһынан Алексеев П.С. “Amway” фирма бородууксуйатын “Кэскиллээх балыксыт” Кылыяров Дьулуска туттарда. Өрөбүл күн сааскы сибиэһэй салгынна дуоһуя сынньанан, үөрэн-көтөн тарҕастылар. Күрэхтэһиини тэрийэн ыппыт Хоро нэһилиэгин дьаһалтатыгар, “Аҕа алгыһа” общественной түмсүүгэ, А. Филиппов аатынан Хорогобуу СК үлэһиттэригэр барҕа махталбытын тиэрдэбит.

Иван Касьянов, күрэхтэһии судьуйата

Оҕо куйуурдуу турара

Быйыл саха советскай литературатын төрүттээчи, поэт, прозаик, драматург, учуонай, политической уонна общественной деятель П.А. Ойуунускай төрөөбүтэ 125 сылын бэлиэтиибит. Аҕыйах хонуктааҕыта бэһис кылаас уолаттара (Назарова А.Е. сал.) Эрики күөл мууһугар киирэн куйуурдаатылар. Нэһилиэкпит биир биллэр балыксыта Саввинов Константин Никитич уолаттары илдэ сылдьан сааскы булт албастарыгар уһуйда. Уолаттар бэйэлэрэ кэпсириллэринэн, бастаан сирдэрин аһатан баран ойбон алларбыттар. Уочаратынан куйуурдарын эргитэн-урбатан бастакы балыктарын хостоон барбыттар. Ити курдук биирдии бэйэлэрэ илии тутуурдаах, өтүк харалаах үөрэн-көтөн, астынан дьиэлээбиттэр, дьоннорун үөрдүбүттэр.

Аны муус аннынан күөгүлээһингэ холонон көрөргө соруна эмиэ балыксыт бэрдэ Бестинов Спиридон Васильевичи кэпсэтэн сарсыарда эрдэттэн Бүлүү эбэҕэ балыктыы киирбиттэр. Ол инниттэн бултуур тэриллэрин булунан ох курдук оностон киирбиттэр. Бастакы балыгы Никон хаптаран соһуйуу-өмүрүү бөҕө буолбуттар, бу да сырыыга уолаттары эбэлэрэ маанылаан ыппыт. Саамай элбэх балыгы Олег хаптаран дьиннээх герой буолбут. Уолаттар бултарын оскуолаҕа аҕалан ыһаарылаан кылаастарын кыргыттарын күндүлээбиттэр. Бу манна барытыгар тэнгэ сылдыспыт учууталларыгар Анна Ефимовнаҕа, Константин Никитичкэ, Спиридон Васильевичка уолаттар, төрөппүттэр махталлара мунура суох .

Редколлегия: хаһыат кылаабынай эрдээктэрэ: Хобусаров С.Р.
Корреспонденттар: Павлова Алина, Евдокимова Лана, Титова Саня,
Константинова Наташа, Анисимова Настя, Степанова Ньургуйа, Кочнев Данил

Хаһыат ыйга биирдэ тахсар.
Биһиги аадырыспыт: 678233, Хоро н., Октябрьскай уул, 5